

Дима В.В.

Національна академія державного управління при Президентові України

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ СТИМУЛЮЮЧИХ МЕХАНІЗМІВ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕКОНОМІКИ

У статті проаналізовано досвід різних країн світу у розбудові нових моделей соціально-економічного розвитку, заснованих на концепції «зеленої» економіки, яка формує основу сучасного глобального порядку денного. Уряди країн світу намагаються впроваджувати стимули для трансформації економічних систем у бік більш раціонального використання природних ресурсів, зменшення негативного впливу на довкілля, використання відновлювальних джерел енергії, екологізації виробництва та споживання, забезпечення економічного зростання за рахунок створення нових «зелених» секторів та робочих місць. У статті наведено приклади країн, що мають прогрес на шляху розвитку «зеленої» економіки та посідають високі позиції в рейтингу «Глобального індексу зеленої економіки».

Доведено, що рівень розвитку «зеленої» економіки значно відрізняється між країнами, оскільки це залежить від специфіки природного та людського капіталу кожної країни та її загального рівня розвитку. Озеленення економіки останнім часом пропагується як нова стратегія підвищення добробуту громадян та зменшення екологічного ризику. Трансформація економіки потребує інновацій з точки зору технологій, організаційної підтримки, зміни ринкових та загальносуспільних умов, структури та підходів управління, а також послідовної та стійкої політичної волі.

Ключові слова: державна політика екологізації, зелена економіка, стимулюючі механізми, сталий розвиток, навколишнє середовище.

Постановка проблеми. Більшість країн світу, зокрема і Україна, останнім часом активізували свою екологічну політику з метою переходу від традиційної «коричневої» економічної моделі, в якій охорона навколишнього природного середовища вважається другорядною (непріоритетною), до моделі, в якій екологізація стає рушійною силою зміни технологічного укладу, впровадження інновацій у виробництво, раціоналізації споживання, забезпечення трансформаційних процесів суспільної свідомості, зміни парадигми та пріоритетів державної політики розвитку економіки. Вивчення досвіду зарубіжних країн є важливим з точки зору проведення реформ в Україні. Аналіз світових практик дає можливість систематизувати реалізацію державних механізмів стимулювання розвитку «зеленої» економіки, а на його основі розробити та впровадити власну стратегію «зеленого» зростання в Україні.

Аналіз досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні аспекти, зарубіжні практики та досвід впровадження механізмів стимулювання «зеленої» економіки досліджують багато вітчизняних учених, зокрема: О. Балацький, Б. Буркинський, Т. Галушкіна, Н. Захаркевич, О. Кузьмін, Д. Клиновий, В. Потапенко, Л. Мельник, В. Мороз, Л. Мусіна, Н. Олійник, О. Чмир та ін. Однак зару-

біжний досвід реалізації стратегій розвитку «зеленої» економіки потребує ретельного вивчення і наукового осмислення з метою пошуку можливостей його адаптації до українських реалій.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження міжнародного досвіду застосування стимулюючих механізмів розвитку «зеленої» економіки в провідних країнах світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останні 10–15 років уряди багатьох країн, формуючи порядок денний, почали включати конкретні механізми стимулювання розвитку «зеленої» економіки у свої довгострокові стратегії або розробили окремі стратегії «зеленого» зростання.

Однією з перших країн серед країн-членів Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), яка започаткувала трансформацію своєї економіки на засадах зеленого зростання та впровадження нових підходів до системи планування, спрямованих на зміцнення взаємозв'язків між економікою і природним середовищем, стала Південна Корея. 15 серпня 2008 року Президент Республіки Корея Лі Мен Бак наголосив, що «низьковуглецеве зелене зростання» стане тим новим Баченням розвитку, яке буде вести країну шляхом зростання у наступні 60 років. Уряд презентував згадане Бачення як інноваційний підхід

у політиці, що передбачає зміну парадигми розвитку від «кількісного до якісного зростання», за якого ключовими факторами виробництва стають нові ідеї, трансформаційні інновації, фундаментально нові технології.

Реалізація цього бачення почалася з формування інституційного механізму стимулювання розвитку «зеленої» економіки. У 2009 році був створений Комітет із зеленого зростання при Президентові Республіки, який координував політику зеленого зростання, підтримував ініціативи приватного сектору та громадськості. Наприкінці 2009 року Парламент Республіки прийняв Рамковий закон про низьковуглецеве зелене зростання у Республіці Корея, який заклав основи нормативно-правового механізму ефективного впровадження Національної стратегії зеленого зростання під назвою «Дорога до нашого майбутнього: зелене зростання», яка була затверджена Урядом разом з першим П'ятирічним планом її реалізації на період 2009–2013 років. У червні 2014 року було прийнято другий П'ятирічний план на 2014–2018 роки.

Упродовж цього періоду стратегічними цілями зеленого зростання були визначені: адаптація до змін клімату та забезпечення енергетичної незалежності; створення нових підвалін для економічного зростання; покращення якості життя та зміцнення конкурентоздатності країни.

Стратегія визначала зелене зростання як орієнтовану на дію парадигму, яка одночасно сприяє економічному зростанню і збереженню навколишнього середовища в рамках концепції сталого розвитку, спрямованої на розвиток відновлюваних джерел енергії та екологічно чистих технологій, створення нових робочих місць. Стратегія також передбачала адаптацію до зміни клімату через запровадження енергоефективних технологій у

будівництві, на транспорті та у промислових секторах, систему обов'язкової звітності про викиди парникових газів та механізму торгівлі викидами. Особлива увага приділялася механізмам підтримки комерціалізації та трансферу таких технологій, створенню для них нових ринків, збільшенню обсягів інвестицій у зелені дослідження та інновації в таких секторах, як металургія, автомобілебудування, напівпровідники та хімія, а також сприяння екологізації малого і середнього бізнесу (далі – МСБ) через зелені закупівлі, партнерства з великим бізнесом, створення в регіонах зелених кластерів для впровадження повторного перероблення ресурсів із використанням зелених технологій (рециклінгу). Південна Корея з 2003 року проводить політику розширеної відповідальності виробників паперових, скляних, металевих і пластмасових упаковок. Така ініціатива забезпечила зростання утилізації відходів на 34% та сприяла збільшенню економічних благ для суспільства на суму понад 3,6 млрд дол. [2]. Згодом цей досвід почали переймати інші країни.

Натепер стан розвитку «зеленої» економіки в різних країнах можна оцінити за допомогою рейтингу «Глобального індексу зеленої економіки» (Global Green Economy Index – GGEI). Індекс GGEI враховує кількісні та якісні показники, за якими вимірюється ефективність зеленого розвитку кожної країни за чотирма ключовими напрямками: лідерство та зміни клімату, сектори ефективності, ринки та інвестиції, навколишнє середовище. GGEI – далеко не єдиний рейтинг екологічності економіки країн світу, але існування подібних рейтингів говорить про безсумнівний інтерес у світі до проблем і перспектив сталого розвитку.

Так, за рейтингом GGEI 2018 року, який відображає розвиток зеленої економіки у 130 країнах, лідируючі позиції посідає Швеція (див. табл. 1).

Таблиця 1

**ТОП 10 країн світу за глобальним індексом розвитку зеленої економіки
2018 Global Green Economy Index™ (GGEI)**

№	Країна	Показник	Період
1	Швеція	0,7608	2010–2018
2	Швейцарія	0,7594	2014–2018
3	Ісландія	0,7129	2010–2018
4	Норвегія	0,7031	2010–2018
5	Фінляндія	0,6997	2010–2018
6	Німеччина	0,6890	2010–2018
7	Данія	0,6800	2010–2018
8	Тайвань	0,6669	2014–2018
9	Австрія	0,6479	2014–2018
10	Франція	0,6405	2010–2018

Джерело: <https://dualcitizeninc.com/global-green-economy-index/>

До першої п'ятірки також увійшли Швейцарія, Ісландія, Норвегія, Фінляндія.

Згідно з даними, які опубліковані в дослідженні, лідируючі позиції посідають скандинавські країни. Це своєю чергою свідчить про їх активну стимулюючу політику та підтримку «зеленого» курсу урядів країн на національному рівні. Швеція вважається провідником екологічної політики та однією з найбільш екологічно модернізованих країн світу. Також Швейцарія, Ісландія, Німеччина та Австрія домоглися високих результатів згідно з рейтингом GGEI. Ці країни орієнтовані на інновації, екологічний брендинг та ефективність використання вуглецю, що можуть у майбутньому ще більше сприяти досягненню національних «зелених» результатів.

Екологічна політика Швеції спрямована на три напрями: 1) подолання інформаційної асиметрії, 2) стимулювання конкретної поведінки суб'єктів та 3) зміну стимулів. Ці напрями реалізуються завдяки застосуванню: 1) інформаційних інструментів, 2) інструментів регулювання та 3) ринкових інструментів.

З метою подолання інформаційної асиметрії Швеція імплементувала Директиву Європейського парламенту і Ради 2003/4/ЄС щодо доступу громадськості до інформації про навколишнє середовище, а також Регламент Європейського парламенту та Ради (ЄС) № 1367/2006 щодо застосування положень Орхуської конвенції про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та доступу до правосуддя в екологічних питаннях до установ та органів ЄС.

Законодавчі рамки, спрямовані на сприяння сталому розвитку в різних сферах, формує Екологічний кодекс Швеції (Мільйобалкен). Швеція також взяла на себе зобов'язання дотримуватися законодавства ЄС, а також кількох інших міжнародних конвенцій. Деякі з регламентів, які варто згадати, це – Директива про екодизайн (Директива 2009/125/ЄС), яка встановлює обов'язкові екологічні вимоги до енерговитратних продуктів, та Директива про енергоефективність (Директива 2012/27/ЄС), що встановлює вимоги щодо енергоефективності. Однак основну частину шведських інструментів політики становлять фіскальні інструменти. Так, податки та збори використовуються на викиди вуглецю, використання енергії, паливо та транспортні засоби. У двох найбільших містах, Стокгольмі та Гетеборзі, застосовуються збори на транспортні засоби з двигунами внутрішнього згорання. У 2013 році екологічні податки та збори становили 2,36% ВВП у країні, що є мен-

шим порівняно з попередніми роками. Оскільки ставки податку систематично не індексувалися на інфляцію, тому функція стимулювання з часом слабшала. Однак податок на викиди CO₂ все ще є одним з найвищих у світі. Широкого поширення набув такий інструмент, як субсидії на відновлювані джерела енергії, скорочення викидів парникових газів та енергоефективність, які надаються галузям, державному сектору та домогосподарствам. Швеція також бере участь у системі торгівлі викидами в ЄС. Обмеження викидів встановлюється Комісією ЄС і зменшується щорічно.

Більшість країн-членів Європейського Союзу знаходяться у лідерах «зеленого зростання», однак розподіл цих країн є нерівномірним. Дещо відстають від країн-лідерів за GGEI такі країни, як Болгарія, Естонія, Румунія, Словаччина, Польща та Чехія, котрі посідають значно нижчі позиції.

Потрібно зазначити, що ЄС уже протягом багатьох років здійснює політику сприяння екологізації економіки, зокрема шляхом реалізації відповідних програм у таких секторах, як управління природними ресурсами, стале сільське господарство, розвиток відновлювальної енергетики, а також інтеграція екологічних питань у розвиток приватного сектору. Першою комплексною державною програмою із забезпечення зеленого зростання можна вважати Стратегію економічного розвитку Європейського Союзу «Європа 2020». Також реалізація рамкової програми Європейського Союзу з питань науки та інновацій на 2014–2020 роки «Горизонт 2020» (Horizon 2020) допомогла створити науково-технологічну основу для прискореного та сталого економічного розвитку ЄС не тільки в енергетиці, а й в інших галузях.

Для прискорення переходу до зеленої економіки та заохочення узгоджених дій у всіх відповідних економічних секторах за останні 10 років ЄС також почав реалізовувати низку програм, спрямованих на розвиток зеленої економіки, сприяючи розвитку інституційних рамок та демонстрації потенційних переваг «зелених» практик, тим самим стимулюючи їх більш широке використання у всіх секторах.

До ініціатив, що фінансуються ЄС у цій категорії, можна віднести, наприклад, Партнерство ООН для дій у сфері зеленої економіки (Partnership for Action on Green Economy – PAGE), Коаліцію «Зелена економіка» (Green Economy Coalition – GEC) та мережу «Єдина планета» (One planet network), тобто глобальну акцію з метою посилення міжнародної співпраці для прискорення переходу до сталого виробництва і

споживання як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються.

ЄС вживає заходів щодо сприяння впровадженню практик сталого виробництва та споживання приватним сектором за рахунок фінансування проєктів, що реалізуються посередницькими організаціями, та надання підтримки підприємствам, зокрема МСП, у таких сферах, як ефективність використання ресурсів, еко-інновації, сертифікація, доступ до фінансування, побудова мереж тощо. Наприклад, програма SWITCH з регіональними програмами в Азії, Середземномор'ї та Африці. Загальна сума зобов'язань ЄС щодо цих програм становить приблизно 300 млн євро.

Крім того, в ЄС реалізуються внутрішні програми, спрямовані на стимулювання зеленого зростання всередині ЄС. До них, зокрема, належать План дій з циркулярної економіки (Circular Economy Action Plan), Дорожня карта з ресурсоефективності (Resource Efficiency roadmap), План дій з еко-інновацій (Eco-innovation Action Plan), Зелений план дій для МСП (Green Action Plan for SMEs), Ініціатива зеленого працевлаштування (Green Employment Initiative), Програма екомаркування (Eco-label scheme), Дорожня карта розбудови конкурентоспроможної низьковуглецевої економіки до 2050 року (Roadmap for moving to a competitive low-carbon economy by 2050).

Дорожня карта розвитку енергетичного комплексу ЄС до 2050 року (Energy roadmap 2050), яка покликана переформатувати систему енергозбереження та управління попитом, передбачає повний перехід на відновлювані джерела та широке впровадження цифрових технологій.

Практично у всіх країнах ЄС розроблені «зелені» заходи в сфері енергетики, розвитку громадського транспорту та інфраструктури, будівництва екопоселень, а також систем утилізації відходів. В ЄС прийняті стандарти на автомобільні вихлопи Євро-5 і Євро-6. Виділяються значні субсидії покупцям електромобілів.

Великобританія була оголошена Програмою ООН з навколишнього середовища всесвітнім центром «зеленого» фінансування. У Великобританії також знаходиться перший у світі Банк «зелених» інвестицій (GIB), який був створений урядом Великобританії, що виступає єдиним акціонером. Уряд надав Банку «зелених» інвестицій (GIB) початковий капітал для інвестицій, що використовується для підтримки «зелених» проєктів на комерційних умовах по всій Великобританії і мобілізації капіталу приватного сектору для інвестицій у «зелену» економіку Великобританії.

Згідно з даними ЮНЕП, у Великобританії є шість пріоритетних сфер для довгострокового сталого фінансування: соціальні інновації, інституційне управління, мобілізація ринку капіталу, фінансування житлового будівництва, пруденційного управління, мобілізації податкових і інших ресурсів для сприяння переходу до технологій з низьким рівнем викидів вуглецю, «зелену» економіку.

Серед багатьох європейських країн, які посідають високі місця в рейтингу GGEI, корисним для України, на наш погляд, може бути досвід Франції та Італії. Так, у Франції політика сталого розвитку здійснюється на основі двох головних законів: Закону з енергетичного переходу до зеленого зростання (La loi relative

Таблиця 2

Програми ЄС щодо розвитку зеленої економіки

№	Назва програми фінансування	Загальний обсяг фінансування програми
Стале виробництво та споживання (Ціль сталого розвитку № 12)		
1	SWITCH–Азія (Регіональна індикативна програма для Азії)	210 000 000 євро
2	SWITCHMED (Тематична програма з довкілля та природних ресурсів – ENRTP)	23 000 000 євро
3	SWITCH зелена Африка	39 000 000 євро
4	Підтримка програми ООН зі сталого виробництва та споживання	15 000 000 євро
Інклюзивне та стале зростання (Ціль сталого розвитку № 8)		
5	Партнерство для дій у сфері зеленої економіки (Partnership for Action on Green Economy)	8 500 000 євро
6	Коаліція «Зелена економіка» (Green Economy Coalition – GEC)	3 000 000 євро
7	SWITCH to Green Facility	2 000 000 євро
8	Greening Economies in the European Union's Eastern Neighbourhood	10 000 000 євро
9	Support to UN Environment – led initiatives on green economy	2 350 000 євро

Джерело: складено автором на основі [7]

à la transition énergétique pour la croissance verte, 2015 (далі – LTECV) і Закону щодо відновлення біорізноманіття, природи і ландшафту (Loi pour la reconquête de la biodiversité, de la nature et des paysages, 2016). Також екологічна політика у Франції підтримується низкою національних стратегій і програм, таких як [1]: низьковуглецева національна стратегія (2015) (Low-carbon National Strategy); Національна стратегія щодо екологічного переходу до сталого розвитку 2015–2020 (Environmental Transition for Sustainable Development National Strategy 2015–2020); Національна стратегія щодо збереження біорізноманіття 2011–2020 (Biodiversity National Strategy 2011–2020); Національний план з охорони навколишнього середовища 2015–2019 (Health-Environment National Plan 2015–2019) та інші. У Франції бюджетні фінансові ресурси, що спрямовуються на цілі енергетичної та екологічної трансформації, формуються з двох основних джерел: за рахунок системи екологічних податків і за допомогою випуску «зелених» облігацій.

Цікавим, на нашу думку, є також досвід державного стимулювання розвитку «зеленої» економіки в Італії. У 2002 році в Італії була затверджена Національна стратегія зі сталого розвитку. У 2015 році був прийнятий Закон 221/2015 «Заходи екологічного характеру щодо сприяння зеленій економіці та обмеження надмірного використання природних ресурсів» (Disposizioni in materia ambientale per promuovere misure di green economy e per il contenimento dell'uso eccessivo di risorse naturali) [4], що розвиває ідеї стратегії.

У закон були включені такі основні положення [6]:

- встановлені вимоги щодо оновлення Національної стратегії зі сталого розвитку (стаття 3);
- впроваджене добровільне маркування “Made Green in Italy” для італійських фірм, які відповідають певним вимогам, що формулюються до виробників відповідно до методології розрахунку «екологічного сліду» продуктів (PEF) (стаття 21);
- засновано Комітет з природного капіталу при Міністерстві з питань навколишнього середовища, який зобов’язаний надавати звітність про ефективність політики і дій органів з охорони навколишнього середовища, а також про стан навколишнього середовища і природного капіталу для досягнення соціальних, економічних і екологічних цілей у відповідності до щорічних і бюджетних програм (стаття 67);
- інші заходи державної підтримки «зелених» проєктів у галузі енергетики, «зелених» закупівель, поводження з відходами тощо.

Одним з інструментів з переорієнтації інвестицій з традиційних секторів економіки в «зелені» виступають екологічні податки. В Італії виділяються три основні категорії таких податків [1]:

- енергетичні податки (податки на мінеральні мастила і їх похідні, неконденсовані гази, метановий газ, рідкий пропан, споживання електроенергії та вугілля);
- транспортні податки (автомобільний податок з домогосподарств і компаній, державний податок на реєстрацію автотранспортних засобів, податок на страхування автоцивільної відповідальності);
- податок на забруднення навколишнього середовища (регіональний спеціальний податок на сміттєзвалища, податок на діоксид сірки (SO₂) і оксид сірки (SO), регіональний податок на охорону навколишнього середовища, регіональний податок на вироблений літаком шум та ін.).

До податкового регулювання розвитку «зеленої» економіки також можна віднести податкову знижку і зменшення податкових ставок. Податкова знижка надається у разі проведення заходів з підвищення енергоефективності будівель. Знижена податкова ставка на ПДВ 10% (замість 20%) застосовується на витрати, пов’язані з інвестиціями у відновлювальні джерела енергії (сонячні і вітряні установки, розподільні мережі до них). Муніципалітети мають можливість встановлювати знижені ставки податку на нерухомість для будинків, обладнаних установками відновлюваної енергетики.

Окрім компанії Італії здійснюють запозичення за допомогою випуску корпоративних «зелених» облігацій (наприклад, SunPower (195,2 млн євро в 2010 р.), Hera (500 млн євро в 2014 р.)). Залучені кошти спрямовуються на фінансування проєктів у сфері відновлюваних джерел енергії та енергоефективності. Держава підтримує розвиток ринку «зелених» облігацій за такими напрямками [3]:

- надання Міністерством економіки і фінансів через Італійське експортне кредитне агентство (далі – SACE) державних гарантій для підвищення кредитного рейтингу позичальника і зниження процентної ставки (наприклад, для “SunPower”);
- створення в 2012 році технологічної платформи “Minibond market” для підтримки проєктів малого та середнього бізнесу (у формі надання державних гарантій).

Ще одним державним інститутом, що сприяє розвитку «зеленого» фінансування, виступає Фонд Кіото (Fondo Kyoto), створений урядом Італії в рамках закону про державний бюджеті 2007 року (Legge Finanziaria 2007) для виконання

Київського протоколу. Фонд надає пільгові кредити (ставка 0,25%) на підвищення енергоефективності громадських установ: у школах, дитячих садах, університетах та інших державних установах на 20 років [5].

Що стосується таких країн, як США та Китай, то потрібно зазначити таке.

США продовжують мати посередні результати за рейтингом GGEI, посідаючи 31 місце із 130 країн. Однак ініціативи американських компаній щодо зелених ланцюгів поставок та зменшення вуглецевих слідів прискорюються. Порівняно низькі результати США має через повільний темп декарбонізації економіки, низьку якість повітря та погане управління лісовими ресурсами. Водночас у США діють «зелені» програми для місцевого бізнесу, зокрема такі, як Програма Green Plus, яка проводить навчання та сертифікацію малого і середнього бізнесу, а також пропонує інструменти бенчмаркетингу та стратегії «озеленення» бізнесу й закупівель; Програма Green Seal пропонує сертифікацію для місцевих підприємств, що прагнуть «озеленити» свої товари та послуги; Residential Energy Services Network (RESNET) Certified Auditors проводять Home Energy Rating (HERs) та пропонують стратегії для досягнення стандартів енергопродуктивності Energy Star Performance Standards.

У Китаї «зелене» зростання було задекларовано у Дванадцятomu п'ятирічному плані (2011–2015 роки), який передбачав скорочення викидів забруднюючих речовин; покращення якості джерел питної води; контроль забруднення, викликаного небезпечними хімічними речовинами й небезпечними відходами; проведення заходів щодо міської екологічної інфраструктури; запобігання екологічному погіршенню; підвищення ядерної безпеки; посилення інституційного регулювання навколишнього середовища. План також вимагав, щоб місцеві органи влади інтегрували цілі охорони навколишнього середовища у місцеві плани економічного й соціального розвитку та представляли доповіді щодо їх здійснення [7].

Таким чином, міжнародний досвід свідчить, що країни світу, які взяли курс на розвиток «зеленої» економіки, використовують різні механізми та інструменти державного стимулювання в своїй національній політиці та стратегіях розвитку. Кожна країна формує для себе перелік пріоритет-

них секторів економіки, у яких можливе впровадження «зелених» ініціатив, таких як: відновлювальна енергетика, сільське господарство, туризм, транспорт, будівництво та інші. Крім того, з метою забезпечення «озеленення» визначених секторів економіки доцільним є запровадження системи «зелених» податків та «зелених» пільг, зростання частки «зелених» державних закупівель, спрощення адміністративних процедур для підприємств «зеленого» сектору економіки та сприяння поширенню «зелених» інновацій.

На жаль, у рейтингу GGEI Україна показує слабкі результати – 121-е місце з показником 0,3813, відразу після Монголії. Це свідчить, що Україна потребує зважених кардинальних змін парадигми розвитку вітчизняної економіки, та, на жаль, досі проводить не досить ефективну стимулюючу політику з розвитку «зеленої економіки».

Висновки. Дослідження теоретичних засад державного стимулювання розвитку економічних систем на засадах концепції «зеленої» економіки дає змогу зробити такі висновки. Концепція переходу до «зеленої економіки» знайшла нині позитивний відгук в урядах багатьох країн світу і вважається однією з пріоритетних концепцій у рамках міжнародної парадигми сталого розвитку. Україна має використати світовий досвід успішної реалізації концепцій «зеленої економіки», яка являє собою нову модель економічного розвитку, що сприяє збереженню природного середовища за рахунок підвищення ефективності використання ресурсів, структурної перебудови економіки, розвитку «зелених» секторів і скорочення «коричневих» (традиційних галузей), екологізації виробництва та споживання.

Політика ЄС спрямована на розбудову «зеленої», «низьковуглецевої», економіки за рахунок зменшення викидів парникових газів та негативного впливу на довкілля. Це реалізується за допомогою як прямих, так і непрямих методів державного регулювання. Зокрема, поширеним є використання фіскальних стимулів: встановлення пільгового оподаткування або введення «зелених» податків на види діяльності, які завдають шкоди довкіллю. Тому державна політика України щодо стимулювання розвитку зеленої економіки має надавати платформу для формування нових механізмів впровадження концепції «зеленого» зростання, орієнтуючись на кращий світовий досвід.

Список літератури:

1. Раков И.Д. На пути к зеленой экономике: опыт Италии и Франции. *Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований*. 2018. № 11-2. С. 389–397. URL: <https://applied-research.ru/article/view?id=12511>.

2. У напрямі зеленого зростання: досвід Республіки Корея. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=b04a94ed-ef0e-4c30-a470-780e5296efe0&title=UNapriamiZelenogoZrostannia-osvidRespublikiKoreia>.

3. Cochu A. et al. Study on the potential of green bond finance for resource-efficient investments. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2016. URL: <http://ec.europa.eu/environment/enveco/pdf/potential-green-bond.pdf>.

4. Financing the Future: Report of the Italian National Dialogue on Sustainable Finance. MATTM & United Nations Environment Programme. 2016. URL: http://unepinquiry.org/wp-content/uploads/2017/02/Financing_the_Future_EN.pdf.

5. Fondo Kyoto – Efficientamento energetico degli edifici scolastici. CDP. 2016. URL: https://www.cdp.it/sitointernet/page/it/fondo_kyoto_efficientamento_energetico_degli_edifici_scolastici?contentId=PRD9946.

6. LEGGE 28 dicembre 2015, n. 221. Disposizioni in materia ambientale per promuovere misure di green economy e per il contenimento dell'uso eccessivo di risorse naturali (16G00006) (GU n.13 del 18-1-2016). Normattiva. URL: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2015-12-28;221>.

7. The inclusive green economy in EU development cooperation. Tools and Methods Series Reference Document No 25. Brussels, Luxembourg, September 2018. URL: <https://www.greengrowthknowledge.org/sites/default/files/downloads/resource/The%20Inclusive%20Green%20Economy%20in%20EU%20Development%20Cooperation.pdf>.

Dyma V.V. INTERNATIONAL EXPERIENCE OF APPLICATION OF STIMULATING MECHANISMS OF GREEN ECONOMY DEVELOPMENT

Greening the economy has lately been promoted as a new strategy for enhancing human well-being and reducing environmental risk, being defined as low-carbon, resource-efficient and socially inclusive. National and international platforms, partnerships, programs, funds and other initiatives have been developed to provide support for countries and stakeholders to implement the green economy in practice. In the European Union a range of elements of the green economy concept are integrated in strategic documents such as Europe 2020 and the resource efficiency roadmap. Many countries on other continents also see a green economy as a highly strategic target. In Asia, for example, South Korea and China have implemented a five-year plan to support a green economy.

The transition to a green economy will varies considerably among countries, as it depends on the specifics of each country's natural and human capital and its relative level of development. Some countries have attained high levels of human development, but often at the expense of their natural resources, the quality of their environment, high ecological footprint and high GHG emissions. The challenge for these countries is reducing their per capita ecological footprint without impairing their quality of life, which is the most common narrative in the Europe and Central Asia region. Other countries still maintain relatively low ecological footprints per capita but need to deliver improved levels of services and material well-being to their citizens. Their challenge is doing this without drastically increasing their ecological footprint.

Green Economy is an approach to develop more sustainable economies and societies. Transforming the economy requires innovation in terms of technology, organizational support, market and broader societal conditions, and an overarching governance framework, but most of all, a consistent and cross-sectoral political will. Delivering the quality of growth to which citizens aspire requires concerted action across countries and within ministries invested in green growth – finance, economy, industry, trade and agriculture, among others.

Key words: public management, green economy, sustainable development, environment, ecologization.